

LAKIALOITE 135/2003 vp

Laki apteekkimaksusta annetun lain 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tällä lakialoitteella ehdotetaan muutettavaksi apteekkimaksulain (148/1946) 1 a §:n 2 momentin 1 kohtaa siten, että siinä määritellään aikai-

sempaa tarkemmin ne laitokset ja toimintayksiköt, joille tapahtuva lääkemyynti vähennetään apteekkimaksua määrättäessä.

PERUSTELUT

Vuoden 2003 alusta voimaan tullessa apteekkimaksulain 1 a §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään, että apteekkimaksua määrättäessä vähennetään apteekin arvonlisäverottomasta liikevaihdosta "lääkelain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua sopimusvalmistuksen myynnin arvo sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksille tapahtuva lääkemyynti".

Asiaa koskevan hallituksen esityksen (HE 46/2002 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa (apteekkimaksulain 1 a §) todetaan, että "Ehdotuksen mukaan apteekkimaksun perusteena olisi väestölle tapahtuva lääkkeiden myynti". Tämän vuoksi apteekin liikevaihdosta vähennetään mm. sosiaali- ja terveydenhuollolle tapahtuvan lääkemyyntin osuus.

Lain soveltamisen yhteydessä ongelmaksi on muodostunut se, miten ja missä määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon laitos.

Asiasta on saatu sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten tulkintaohje ja sen mukaan Suomen Apteekkariliitto (SAL) on ohjannut ap-

teekkeja. SAL:n tulkinta on perustunut Lääkelaitoksen määräyksessä 4/99 esitettyyn lääketilauksen antamiseen oikeutettujen tahojen määritelmään. Perusteluna tälle tulkinnalle oli mm. se, että ko. lainmuutoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että apteekkimaksun perusteena on väestölle tapahtuva lääkkeiden myynti. Lisäksi apteekin kannalta vähennykselle on oltava selkeä ja käytännön kannalta toteutamiskelpoinen määritelmä. Lääketilauksen tulee täyttää sekä lain perustelujen että toiminnallisuuden vaatimukset.

Lääkelaitos antoi kuitenkin ohjeessaan 17/2002 (20.12.2002) tulkinnan, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksia ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:ssä, sosiaalihuoltoasetuksen 11 §:ssä ja kehitysvammaisten erityishuoltolaissa sekä päihdehuoltolaissa tarkoitetut laitokset, ei kuitenkaan lääkärin tai hammaslääkärin yksityisvastaanotto toiminta. Terveidenhuollon laitokset rajattiin

koskemaan ainoastaan sellaisia yksiköitä, joissa on sairaansijoja.

Tulkintaansa Lääkelaitos perusteli viittaamalla muun muassa potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:ssä olevaan terveydenhuollon toimintayksikön määritelmään sekä yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) 2 §:n mukaiseen terveydenhuollon palveluiden määritelmään.

Apteekkimaksulaki tai lääkelaki ei kumpikaan valtuuta Lääkelaitosta antamaan tarkempia määräyksiä apteekkimaksun vähennysten perusteista. Lääkelaitos on näin ollen rajannut ilman lakiin perustuvaa valtuutusta apteekkimaksuvähennyksen ulkopuolelle yksityiset lääkäriasemat ja hammaslääkäriasemat sekä työterveyshuollon. Samoin vaatimus laitoksen sairaansijoista on lakiin perustumaton.

Sosiaali- ja terveysministeriön määräyskoelmaan kuuluvassa julkaisussa 1999:81 (Perusteet avo- ja laitoshoidon määrittelemiseksi) todetaan, että "lainsäädäntöön perustuen sosiaali- ja terveysministeriö määrää ne perusteet, joiden mukaan ratkaistaan, milloin kunnan järjestämät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat laitoshoidoa". Soveltamisala ei liity apteekkimaksulain tarkoittamaan sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksen määritelmään, mutta sen perusteella voidaan todeta, että apteekkimaksulaisa tarkoitettua sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksen määritelmän voisi antaa vain sosiaali- ja terveysministeriö.

Lisäksi on otettava huomioon, että määritelmällä on suora heijastusvaikutus valtioneuvoston asetukseen lääketaksasta (1087/2002), jonka

4 §:ssä todetaan, että apteekki voi antaa päättämänsä alennuksen sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksille. Lääkelaitoksen kannan perusteella yksityisille lääkäri- ja hammaslääkäriasemille tai työterveyshuollolle alennuksia ei näin ollen voisi antaa.

Lääkelaitoksen tulkinta on ristiriidassa myös aikaisemman oikeuskäytännön suhteen. KHO on antanut useita mm. laitos-sanana määrittelyyn liittyviä ennakkopäätöksiä (esim. taltiot 4069, 5766, 3430, 4481), jotka ovat ristiriidassa lääkelaitoksen suppeamman tulkinnan kanssa.

Jos sairaala-apteekki hyväksytään terveydenhuollon laitokseksi, tulisi sellaiseksi hyväksyä myös yksityinen apteekki. Siten apteekkien välinen raaka-ainekauppa sekä lääkekauppa tulisi myös hyväksyä vähennyksen piiriin. Apteekkimaksulakiin tehtävän muutoksen yhteydessä olisi perusteluissa selkeästi todettava, että apteekit ja sairaala-apteekit ovat ao. lainkohdassa tarkoitettuja terveydenhuollon toimintayksiköitä.

Asia tulee korjata siten, että lakiin tulee hallituksen esityksessä todettu selkeä peruste, jonka mukaan apteekkimaksun perusteena on apteekista väestölle tapahtuva lääkemyynti.

Apteekkimaksua ei sen sijaan peritä myynnistä sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksille ja toimintayksiköille. Tähän ryhmään kuuluvat myös apteekit ja sairaala-apteekit sekä yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajat.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

apteekkimaksusta annetun lain 1 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan apteekkimaksusta 21 päivänä heinäkuuta 1946 annetun lain (148/1946) 1 a §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 701/2002, seuraavasti:

1 a §	
— — — — —	sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksille ja
	toimintayksiköille tapahtuva lääkemyynti;
— — — — —	— — — — —
Arvonlisäverottomasta liikevaihdosta vähen-	
netään lisäksi seuraavat arvonlisäverottomat	
osuudet:	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
1) lääkelain (395/1987) 12 §:n 2 momentissa	20 .
tarkoitettun sopimusvalmistuksen myynnin arvo	

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2003

Paula Risikko /kok